

Riittävän hyvä kuvailu -keskustelun taustoja

Katri Riiheläinen
Kansallisbibliografiapalvelut

...siitä se ajatus sitten lähti

- Melindan järjestämien tilaisuuksien yhteydessä on saatu palautetta ja toivetta kevyemmästä kuvailusta jo usean vuoden ajan
 - toive tullut esiin myös yleisten kirjastojen metatietoryhmän kyselyssä
 - *Jos aineistolla on odotettavissa suhteellisen lyhyt käyttöaika (kuten juuri matkaoppailla), kevyempi kuvailu on varmaan helpompi hyväksyä. Lisäksi voisi olla hyvä käydä keskustelua siitä, mitkä ovat ne seikat, joista ei kuvailussa tingitä ja toisaalta ne, joiden suhteen voidaan toimia kevyemmällä kädellä. Näin ehkä säilyy tuntuma, että muutos ei ole hallitsematon, vaan matalammat laatutavoitteet on laadittu yhdessä, niistä on sovittu yhdessä ja niille on selkeät perustelut.*
 - *Jatkossa Melindaan tulee yhä enemmän metatietoa eri lähteistä ja myös koneellisesti tuotettuja tietueita, joiden laatu ei yllä ihmisen tekemän kuvailutyön tasolle. Millä keinoin voidaan laskea laatuodotuksia ja muuttaa asenteita siihen suuntaan, että riittävän hyvä riittää?*

Jatkokäsittelyä

- Melinda-palvelun esitys Kevyemmin kuvailtavat aineistot kävi kuvailun asiantuntijaryhmien kommentoitavana syksyllä 2022
- Aihetta käsiteltiin Kuvailupolitiikka-ryhmässä Q4/2022
 - Määritellään automaatiolla tuotetulle metatiedolle oma kuvailutaso, ml. tekninen näkökulma, ja mietitään linjaus/lupaus koneen tuottaman metatiedon täydentämiselle → käsittely Kustille
 - Määritellään muiden tuottamalle ja konversioilla muokatuille metatiedoille riittävä taso → käsittely Kustille
 - Määritellään kuvailutasoja eri tyyppisille ja eri kirjastojen aineistoille, esim. lyhytkestoiselle tai e-aineistolle, huomioiden kansallisbibliografian velvoitteet → käsittely pj-kokoukseen
- Pj-kokous joulukuussa valtuutti työryhmän Anneli Renfors, Minna Kantanen, Marja-Liisa Seppälä ja Katri Riiheläinen miettimään aiheen käsittelyä puheenjohtajien työpajaa 21.3. varten
- Aihetta käsitellään ja päätökset esitellään Melindan Talonmies-Extrassa **4.5.2023**

Pohdintaa

- Kuinka kirkkaasti kuvailijoilla on mielessä kuvailutasojen vaatimukset, entä sovitut kevennykset?
 - Vaikuttavatko kansallisbibliografiakuvailun tietueet yleiseen kuvailutason nousuun?
- Täsmennettävä paljon liikkumavaraa jättävien kuvailuohjeistusten suhdetta eri kuvailutasoihin
 - Sisällön avaamisen laajuus eri kuvailutasoilla: 505 a/t ja 700 12-kentät
 - Konkreettisia esimerkkejä toivotaan esim. Kumealta
- Huomioitava näkökulmat
 - tiedonhaun näkökulma - mikä on tärkeää asiakkaille
 - kuvailijoiden näkökulma - kuvailun organisointi
 - kuvailuun käytettävissä oleva aika eri sektoreilla tai organisaatioissa
 - säännöt / formaatti
 - "kuvailijan harkinta" vs. linjaukset RDA:ssa

Jatkokäsittelyä

- Työryhmä päätyi ehdottamaan kolmea vaihtoehtoa suositeltavaksi tavaksi edistämään riittävän hyvän kuvailun periaatetta
 - Vaihtoehto 1: vaihdetaan Melindan taso suppeaksi tasoksi ja lisätään siihen lisäelementtejä Melinda-kuvailua varten
 - Vaihtoehto 2: Melinda-kuvailun taso pysyy laajana, mutta suppea taso käyttöön joissakin erikseen määritellyissä aineistoissa (esim. matkaoppaat)
 - Vaihtoehto 3: suppean tason laajentaminen uudeksi "välitasoksi" (jolloin tasoja olisi kolme, vaatisi linjaustyötä)

Jatkokäsittelyä

- Kaikissa tapauksissa Kumealle tehtäväksi
 - linjaukset Melinda-kuvailun tasosta: "Riittävän kuvailun ohje"
 - tarvittavat linjaukset RDA:han Kuvailusääntöpalvelun kanssa
 - selkeä linjaus siitä, miten saadaan julkaisun sisältö esiin
 - esim. merkitäänkö kokoomateokseen sisältyvät artikkelit 505a/t-kenttään ja/tai analyttiset kirjaukset 700-kenttään
 - minimi vs. maksimi
 - huomioitava myös MARC 21 -formaatin tasokoodi
 - Onko suppea taso formaatin taso 000/17 7 – vähimmäistaso?
- Kaivataan sen kirkastamista, kuinka "kevyesti" voi kuvailla, kun tarve sen vaatii.

Asiantuntijaryhmien vastaukset 1/2

Vaihtoehto 1: vaihdetaan Melindan taso suppeaksi tasoksi ja lisätään siihen lisäelementtejä Melinda-kuvailua varten

- Kusti: Vaihtoehto 1 ilman lisäelementtejä. *Kuvailijat täydentävät tarvittaessa suppeita kuvailuja tiedonhaun tarpeiden mukaisesti. Aineistokohtaiset tasomääritykset voisivat olla arvottavia ja rajoittaa tulevaisuuden tutkimustarpeita.*
- Kumea: *Kommentointiin kuitenkin sitä, että tämä on jo se taso, jolla Melindaan kuvaillaan eli käytännössä RDA:n määräämät pakollisuudet + SKL lisäydinelementit. Olisiko kuitenkin mahdollisuutta höllentää SKL lisäydinelementtien pakollisuuksia?*

Vaihtoehto 2: Melinda-kuvailun taso pysyy laajana, mutta suppea taso käyttöön joissakin erikseen määritellyissä aineistoissa (esim. matkaoppaat)

- Muusa: *Kevennystarve ei tunnu koskevan musiikkiaineistoa, mutta muusa ei vastusta asiaa muiden aineistojen kohdalla. Kuvailua voitaisiin keventää teknologialla. esim. 008 -kenttien hyödyntäminen tietueen täydentämisessä.*
- Sisku: *Vaihtoehto 2 tuo vähiten muutoksia nykykäytäntöön. Onko ollenkaan tarkoitus keventää sisällönkuvailua, jota tiedonhakija tarvitsee usein enemmän kuin bibliografista kuvailua? Voiko sisällönkuvailua arvottaa, minkä poisjättäminen haittaisi tiedonhakua vähiten?*

Asiantuntijaryhmien vastaukset 2/2

Yleisiä kommentteja

- Kumea, yleinen kommentti: *Entä automaattisesti tuotetut tietueet? Nämä tasomääritykset koskevat vain kuvailijoiden tekemiä tietueita.*
- Kumea, yleinen kommentti: *Onko jossakin erikseen mainittu, että Melindaan kuvaillaan laajalla tasolla? Nämä pitäisi etsiä ja korjata. Kansallinen kuvailutaso MARCissa taso 4, mutta mitä tämä tarkoittaa uusilla kuvailutasoilla?*